

KONFERENSEN OM ANSLUTNING
TILL EUROPEISKA UNIONEN
– MONTENEGRO –

Bryssel den 10 juli 2026
(OR. en)

AD 54/26

LIMITE

CONF-ME 18

ANSLUTNINGSDOKUMENT

Ärende: EUROPEISKA UNIONENS GEMENSAMMA STÅNDPUNKT
– Kapitel 8: Konkurrenspolitik

EUROPEISKA UNIONENS GEMENSAMMA STÅNDPUNKT

Förhandlingskapitel 8: Konkurrenspolitik

Europeiska unionens ståndpunkt bygger på EU:s allmänna ståndpunkt inför anslutningskonferensen med Montenegro (AD 23/12 CONF-ME 2) och är avhängig av de förhandlingsprinciper som godkänts i denna, särskilt följande:

- Synpunkter som framförs av någon av parterna om ett kapitel i förhandlingarna ska inte på något sätt föregripa ställningstagandet i fråga om andra kapitel.
- Överenskommelser eller delöverenskommelser som uppnås under förhandlingarna om kapitel som ska behandlas successivt får inte betraktas som slutgiltiga förrän en övergripande överenskommelse har fastställts.
- Kraven i punkterna 24, 28, 41 och 44 i förhandlingsramen tillkommer.

EU uppmanar Montenegro att fortsätta anpassningen till EU:s regelverk – och noterar att ytterligare regelverk kan komma att träda i kraft före anslutningen – för att säkerställa dess faktiska genomförande och tillämpning och att redan före anslutningen utarbeta politik och instrument som så nära som möjligt överensstämmer med EU:s.

EU noterar att Montenegro i sina förhandlingspositioner AD 8/19 CONF-ME 1 och AD 14/26 CONF-ME 11 godtar regelverket inom kapitel 8 i dess gällande form per den 1 april 2026 och att landet förklarar att det kommer att vara redo att genomföra det senast dagen för anslutningen till Europeiska unionen.

Antitrustlagstiftning och fusioner

När det gäller Montenegros rättsliga ram anser EU att Montenegro genom den nya lag om konkurrensskydd som antogs 2026 och genomförandelagstiftningen har anpassat sig till artiklarna 101, 102 och 106 i EUF-fördraget, rådets förordning (EG) nr 1/2003, direktiv (EU) 2019/1 och det övriga regelverket på området antitrustlagstiftning och fusioner. Dessutom är lagen om förfaranden för ersättning för skada till följd av överträdelse av konkurrensen på marknaden, som antogs 2026, anpassad till direktiv 2014/104/EU. Ytterligare anpassning till det tillämpliga regelverket för antitrust- och fusionsinstrument säkerställs genom antagandet av olika sekundärrättsakter enligt lagen om konkurrensskydd. EU noterar att den nya lagen om konkurrensskydd innebär att konkurrensskyddsbyrån överger sitt beslutssystem för enskilda ansökningar om undantag, i enlighet med EU:s regelverk på området konkurrensskydd. Lagen ger också konkurrensskyddsbyrån tillräckliga befogenheter för att kräva att en överträdelse upphör, införa interimistiska åtgärder och godta åtaganden. Den ger även konkurrensskyddsbyrån befogenhet att förelägga viten och att föreslå brottmålsdomstolen bötesbeloppen. Montenegro måste fortsätta att följa utvecklingen av EU:s regelverk och i enlighet med detta säkerställa en snabb anpassning samt ytterligare anpassa sin lagstiftning, till exempel med bestämmelser som kan genomföras först efter anslutningen till EU (t.ex. bestämmelser om gränsöverskridande samarbete enligt direktiv (EU) 2019/1).

EU noterar att brottmålsdomstolarnas kapacitet har stärkts under årens lopp och att man gradvis har uppnått resultat när det gäller effektiva och ändamålsenliga rättsliga utredningar i samarbete med konkurrensskyddsbyrån och uppföljning av upptäckta oriktigheter, bland annat genom åläggande av avskräckande påföljder i förekommande fall.

EU noterar att de behöriga organen på det konkurrenspolitiska området, särskilt konkurrensskyddsbyrån, har tillräcklig administrativ kapacitet, understödd av växande årliga budgetar för konkurrensskyddsbyrån. EU välkomnar Montenegros beslutsamma åtgärder på detta område, särskilt rekryteringen och utbildningen av fler handläggare. EU noterar antagandet av handlingsplanen för stärkt administrativ kapacitet i förhandlingskapitel 8, som innehåller en gedigen plan för ytterligare rekrytering av nödvändig personal till konkurrensskyddsbyrån och fackministerierna samt ökad utbildning och ökade budgetåtaganden senast vid anslutningen. Dessutom välkomnar EU det etablerade systemet för utbildning av domare, bland annat i samarbete med centrumet för utbildning av domare och statliga åklagare i Montenegro.

Statligt stöd

När det gäller Montenegros rättsliga ram för statligt stöd anser EU att den lag om kontroll av statligt stöd som antogs 2025 och den relevanta sekundärlagstiftningen är anpassade till artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget och relevanta delar av EU:s regelverk om statligt stöd. Lagen säkerställer korrekt rättslig status för anpassningen till EU:s regelverk om statligt stöd, bland annat när det gäller regelverket om förteckningen över regler om statligt stöd. I likhet med antitrustlagstiftning och fusioner måste Montenegro fortsätta att följa utvecklingen av EU:s regelverk om statligt stöd och i enlighet med detta säkerställa snabb anpassning och ytterligare anpassning av sin lagstiftning.

EU noterar att det i lagen om konkurrensskydd föreskrivs att myndigheten för statligt stöd ska vara operativt oberoende genom att konkurrensskyddsbyråns mandat utvidgas till att omfatta kontroll av statligt stöd.

EU välkomnar att Montenegro har stärkt konkurrensskyddsbyråns administrativa kapacitet när det gäller kontroll av statligt stöd, särskilt genom att rekrytera fler handläggare. EU noterar den gradvisa utvecklingen av resultaten när det gäller säkerställande av efterlevnaden med tonvikt på förhandsanmälningar och förhandskontroller, vilket pekar på ett gradvis förbättrat system för kontroll av statligt stöd och en god medvetenhet hos dem som beviljar statligt stöd, bland både centrala och lokala myndigheter. EU välkomnar också den breda omfattningen av den verksamhet som anordnas av konkurrensskyddsbyrån för att öka medvetenheten hos dem som beviljar statligt stöd och hos företag samt insatserna för att nå ut till juridiska, ekonomiska och politiska fakulteter vid universitet i frågor som rör konkurrens och statligt stöd.

EU välkomnar också det etablerade och fungerande systemet för förhandskontroll och efterhandsövervakning av statligt stöd i Montenegro. EU noterar att den behöriga myndigheten – konkurrensskyddsbyrån – kan göra en bedömning av stödåtgärders förenlighet i komplexa ärenden och vid behov besluta om återkrav av olagligt stöd. EU noterar att Montenegro har uppvisat gradvis förbättrade och överlag tillfredsställande resultat när det gäller säkerställande av efterlevnaden på detta område, och uppmanar Montenegro att upprätthålla sina insatser och att fortsätta att förbättra och uppnå resultat på detta område.

När det gäller de särskilda **utredningarna om statligt stöd** beträffande potentiellt oförenligt stöd som beviljats inom **luftfartssektorn**, i synnerhet företaget Montenegro Airlines, noterar EU att Montenegro under perioden 2019–2024 utförde fyra formella utredningar på eget initiativ av allt potentiellt statligt stöd som beviljats sedan 2012 (inbegripet 2019 års lag om investeringar i konsolidering och utveckling av Montenegro Airlines) och utfärdade tre beslut om återkrav av oförenligt statligt stöd, inbegripet frågor som rör återkrav i samband med insolvens. EU välkomnar också att konkurrensskyddsbyrån har tagit initiativ till ytterligare åtgärder utöver den ursprungliga begäran enligt avslutningsriktmärket, till exempel för att utreda frågan om ekonomisk (dis)kontinuitet mellan Montenegro Airlines och det nya nationella lufttrafikföretaget ToMontenegro och eventuellt statligt stöd som beviljats det sistnämnda. EU anser att konkurrensskyddsbyrån genom ovannämnda utredningar på eget initiativ har inlett de nödvändiga utredningar och förfarandeåtgärder som krävs för detta referensärende. EU är medvetet om att konkursförfaranden inför en handelsdomstol kan ta lång tid, men uppmanar Montenegro att var sjätte månad rapportera om all utveckling som kan leda till faktiskt återkrav av det oförenliga statliga stödet i det ärendet samt om den fullständiga bedömningen av den ekonomiska (dis)kontinuiteten mellan Montenegro Airlines och det nya nationella lufttrafikföretaget ToMontenegro, inbegripet om eventuellt statligt stöd som beviljats det sistnämnda.

När det gäller ärendet om aluminiumsektorn, särskilt företaget Kombinat Aluminijuma Podgorica (KAP), noterar EU att dess tillgångar övertogs av "Politropus Alternative" d.o.o. Tivat och "Uniprom" d.o.o. Nikšić 2014. I sitt beslut av den 11 mars 2016 konstaterade kommissionen för kontroll av statligt stöd att det inte föreligger någon ekonomisk kontinuitet mellan KAP och de nya ägarna av dess tillgångar. Uniprom fortsatte driften av aluminiumsmältverket i mindre skala, men upphörde i praktiken med verksamheten i december 2021. EU noterar resultatet av den särskilda bedömning som gjorts av kommissionen för kontroll av statligt stöd att Uniprom inte har gynnats av oförenligt statligt stöd.

När det gäller ärendet om transportinfrastruktur, särskilt motorvägen Bar–Boljare, noterar EU konkurrensskyddsbyråns slutsatser om avsaknaden av oförenligt statligt stöd för att finansiera byggandet av avsnitten Smokovac–Mateševo och Mateševo–Andrijevice och det kommersiella utnyttjandet av det förstnämnda, särskilt med avseende på det statliga företaget "Monteput".

När det gäller det övergripande säkerställandet av efterlevnaden välkomnar EU de resultat som konkurrensskyddsbyrån har uppnått i fråga om att identifiera och utreda fall av eventuellt oförenligt stöd och följa upp med återkrav. EU uppmanar Montenegro att fortsätta att vederbörligen registrera både förenligt och oförenligt statligt stöd i de särskilda registren över statligt stöd och de årliga rapporterna om statligt stöd.

Vad gäller statligt stöd inom jordbruks- och fiskerisektorerna hänvisar EU till Europeiska unionens gemensamma ståndpunkter inför avslutandet av kapitel 11: Jordbruk och landsbygdsutveckling (AD 22/25 CONF-ME 9/25) respektive kapitel 13: Fiske (AD 21/25 CONF-ME 8/25).

När det gäller stöd som omfattas av detta kapitel erinrar EU om att befintliga stödåtgärder i enlighet med artikel 108.1 i EUF-fördraget är föremål för ett granskningsförfarande enligt vilket kommissionen, i samarbete med medlemsstaten, kan föreslå ändringar av en befintlig stödåtgärd när så är lämpligt för att säkerställa förenlighet med den inre marknaden.

I den mån Montenegro vill att stödåtgärder som har införts före, och kommer att fortsätta att gälla efter, anslutningsdagen ska betraktas som befintligt stöd i den mening som avses i artikel 108.1 i EUF-fördraget, uppmanar EU Montenegro att upprätta en förteckning över sådana stödåtgärder som konkurrensskyddsbyrån anser vara förenliga med EU:s regelverk och att översända denna förteckning till kommissionen för granskning.

Förteckningen ska innehålla följande information, som ska lämnas i ett konkret rapporteringsformat som tillhandahålls av kommissionen:

- Alla stödåtgärder (både stödordningar och individuellt stöd) som i) har införts före anslutningen och som kommer att vara tillämpliga efter anslutningen, ii) som har bedömts av konkurrensskyddsbyrån, och iii) som konkurrensskyddsbyrån konstaterat vara förenliga med EU:s regelverk.
- All information som är nödvändig för att kommissionen ska kunna bedöma förenligheten hos stödåtgärderna i förteckningen.

Förteckningen bör uppdateras regelbundet fram till anslutningsdagen.

Stöd som ingår i förteckningen och för vilket kommissionen efter en granskning inte har uttryckt allvarliga tvivel om förenligheten kommer att betraktas som befintligt stöd efter anslutningsdagen.

EU informerar Montenegro om att stödåtgärder som införs mer än tio år före anslutningen alltid kommer att betraktas som befintligt stöd.

En hänvisning till förteckningen över befintligt stöd och förfarandet för dess upprättande (den så kallade mekanismen för befintligt stöd) kommer att tas med i anslutningsfördraget.

Alla statliga stödåtgärder som fortfarande är tillämpliga efter anslutningsdagen och som inte har identifierats som befintligt stöd genom det förfarande som beskrivs ovan ska betraktas som nytt stöd vid anslutningen. Efter anslutningen kommer tillämpningen av sådana nya stödåtgärder att vara villkorad av att Montenegro anmäler dem i enlighet med artikel 108 i EUF-fördraget och att kommissionen konstaterar att stödåtgärderna är förenliga med den inre marknaden.

Liberalisering

EU noterar att Montenegro inte har några statliga handelsmonopol i enlighet med artikel 37 i EUF-fördraget och att lagen om konkurrensskydd och lagen om kontroll av statligt stöd gäller för offentliga företag och företag med särskilda eller exklusiva rättigheter, utom när tillämpningen av dem skulle hindra utövandet av verksamheter av allmänt ekonomiskt intresse, och som är anförtrodda i enlighet med artikel 106 i EUF-fördraget.

EU noterar att slutförandet av de inslag som beskrivs ovan uppfyller kraven i avslutningsriktmärkena enligt dokument AD 2/20 CONF-ME 1.

* * *

Mot bakgrund av ovanstående överväganden konstaterar EU att detta kapitel för närvarande inte kräver några ytterligare förhandlingar.

Fram till Montenegros anslutning kommer EU att fortsätta att följa Montenegros åtaganden och framsteg med anpassningen till och genomförandet av regelverket. EU understryker att särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt att övervaka alla särskilda frågor som nämnts ovan i syfte att säkerställa Montenegros fullständiga anpassning till regelverket i detta kapitel samt den administrativa kapaciteten för faktiskt genomförande och faktisk tillämpning. Särskilt måste kopplingarna mellan detta kapitel och andra förhandlingskapitel tas i beaktande. En slutlig bedömning av hur Montenegros lagstiftning överensstämmer med regelverket och av regelverkets genomförande samt av uppfyllandet av övriga avslutningsriktmärken kan göras först i ett senare förhandlingsskede. Utöver all den information som EU kan begära inför förhandlingarna om detta kapitel och som ska lämnas till konferensen, uppmanar EU Montenegro att regelbundet förse stabiliserings- och associeringsrådet med detaljerad skriftlig information om framstegen i genomförandet av regelverket och med förstärkningen av den administrativa kapaciteten.

Mot bakgrund av samtliga ovanstående överväganden kommer EU vid behov att återkomma till detta kapitel vid en lämplig tidpunkt.

EU noterar att Montenegro i sina förhandlingspositioner AD 8/19 CONF-ME 1 och AD 14/26 CONF-ME 11 godtar regelverket inom kapitel 8 i dess gällande form per den 1 april 2026. EU noterar även att Montenegro förklarar att man kommer att fortsätta anpassningen till regelverket och att man kommer att vara redo att genomföra det senast vid anslutningen till Europeiska unionen.

EU erinrar också om att regelverket kan komma att kompletteras mellan den 1 april 2026 och förhandlingarnas avslutande.
